

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi'nin Görsel Özellikler, Müziksel Gelişim Basamakları ve Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi

Examination of Visual Features, Musical Development Steps and Values Education Care of Dore Mimi Values Education through Music Series

Piraye Polat, Gülşah Sever

Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, piraye.polat@gazi.edu.tr, (<https://orcid.org/0009-0005-6269-6976>)

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, gsever@gazi.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0003-0559-6993>)

Geliş Tarihi: 21.02.2024

Kabul Tarihi: 31.10.2024

ÖZ

Bu araştırmanın amacı okul öncesi yaş grubunda müzik eğitimi ve değerler eğitiminin verilmesi amaçlanarak yazılmış olan, on kitaptan oluşan Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi'nin, genel ve görsel özelliklerinin, içerdiği etkinliklerin müziksel gelişim dönemlerine uygunluğunun ve etkinliklerin MEB değerler ilkeleri kapsamında uygunluğunun incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden değerlendirici (evaluative) araştırma deseni kullanılmıştır. Veri kaynağı olarak Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi alınmıştır. Veri toplamada Bülbül ve Sever'in (2024) hazırlamış olduğu "Müzikle ilgili resimli çocuk kitaplarını inceleme formu" ve Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] Malatya İli 2015- 2016 Eğitim Öğretim Yılı Okul Öncesi Değerler Eğitimi Çerçeve Planı (Kazanımlar) kapsamında araştırmacılar tarafından hazırlanmış "Değerler Eğitimi Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Kitapların görsel açıdan incelemesinde, kitap içerisinde resim ile metinlerin yer alışı ve resim özellikleri alt başlıkları yer almaktadır. İçerik incelemede sayfalarda yer alan öğeler, bitiriş sertifikası olma durumu, kitaptaki uygulamaların içerdiği sınıf modelleri yer almaktadır. Okul öncesi dönem müziksel gelişim basamakları bakımından incelenmesinde, duyma/işitme, sesleme/şarkı söyleme, hareket/dans ve keşif/oyun boyutlarına yer verilmiştir. Değerler eğitimi basamakları bakımından incelemede ise, MEB'in belirlediği değerler ilkeleri (yardımlaşma ve dayanışma, temizlik, doğruluk ve dürüstlük, hoşgörü, sevgi ve saygı, sabır, aile ve toplum, adalet ve sorumluluk) kapsamında incelemeler yapılmıştır. İncelenen kitapların görsel özellikler bakımından standart bir yapıda ve okul öncesi dönem çocuklarının ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlandığı, müziksel gelişim dönemlerine ilişkin inceleme kapsamında çoğunlukla duyma/işitme etkinliklerinin yer aldığı, diğer etkinliklere ise yeterli düzeyde yer verilmediği ve bu nedenle okul öncesi dönem çocuklarının ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı, değerler eğitimi bakımından incelemede ise değerlendirme formunda yer alan toplam on dokuz değerden sadece beşini karşıladığı ve bu bakımdan yeterli olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Okul Öncesi Müzik Eğitimi, Müziksel Gelişim, Değerler Eğitimi.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the Dore Mimi Music with Values Education Series, which consists of ten books written to provide music and values education to preschool-age children, in terms of its

general and visual features, the appropriateness of the activities it includes to stages of musical development, and the conformity of these activities with the values principles set by the Turkish Ministry of National Education (MEB). An evaluative research design, one of the qualitative research designs, was used in the study. The Dore Mimi Music with Values Education Series was used as the data source. For data collection, the "Evaluation Form for Examining Illustrated Children's Books on Music" prepared by Bülbül and Sever (2024) and the "Values Education Evaluation Form" prepared by the researchers based on the Ministry of National Education [MEB] Malatya Province 2015-2016 Academic Year Preschool Values Education Framework Plan (Achievements) were used. The visual analysis of the books includes sub-headings on the placement of images and text within the book, as well as illustration characteristics. Content analysis includes elements on the pages, the presence of a completion certificate, and class models included in the book's activities. For examining preschool-age musical development stages, dimensions such as hearing/listening, vocalizing/singing, movement/dance, and exploration/play were considered. In terms of values education stages, analyses were conducted based on the values principles defined by the MEB (helpfulness and solidarity, cleanliness, honesty, tolerance, love and respect, patience, family and community, justice, and responsibility). It was found that the books reviewed have a standardized structure in terms of visual features and are designed to meet the needs of preschool-age children. However, the examination of musical development stages showed that mainly hearing/listening activities were included, with other activities being insufficiently represented, thus failing to fully meet the needs of preschool children. In terms of values education, it was observed that only five of the total nineteen values in the evaluation form were covered, which was deemed insufficient.

Keywords: Music Education, Preschool Music Education, Musical Development, Values Education.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocukların gelişimi için en önemli dönem olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde çocuklar, tüm duyularıyla çevrelerini deneyimleyerek hızlı bir şekilde öğrenim gerçekleştirirler. Duyuların gelişimi, öğrenmenin önemli bir kısmını kapsadığından, çocuklara duyularını nasıl kullanacaklarını öğretmek, eğitim ve yaratıcılığı desteklemek bakımından önem arz eder (Çakmak, 2005, s.16; Kemp vd., 2009, s.4; Okutan, 2012, s.16). Yaratıcılık, öğrenme deneyimi sonucunda öğrendiklerini karşılaştırıp ilişkilendirerek, sorun çözme, özgün düşünebilme, ürün üretebilme gibi yeterlilikleri ortaya çıkardığı için önemlidir (Okutan, 2012, s.13). Çocukların öğrendiklerini karşılaştırarak ilişkilendirmeleri, öğrendikleri arasında bağlantı kurabilmelerini sağlar.

“Bu nedenle okulöncesi eğitimin bütünsel bir yaklaşımla ele alınarak alanlar arasında öğrencilerin bağlantı kurabilecekleri şekilde düzenlenmesi önemlidir. Müzik eğitimi, hareket, sayılar, ses, oyun, keşif gibi birçok elementi içinde barındıran kapsamlı bir alan olması bakımından okulöncesi dönemde bu bağlantıların kolay kurulmasını sağlayan bir ortam oluşturur.” (Bülbül & Sever, 2024).

Aynı zamanda “müzik eğitimi, yaratıcı bireylerin yetiştirilmesinde sanat eğitiminin en uygun alanlarından birini oluşturmaktadır.” (Gürgen & Bilen, 2005).

Çocuklar sosyal becerileri, öğrenme ve gelişimlerini destekleyen bazı becerilerle dünyaya gelirler. Bu beceriler; fiziksel, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal becerilerdir. Bu becerilerin kalıcı hale gelebilmesi için, okul öncesi dönem gibi erken yaşlardan itibaren desteklenmesi gerekmektedir. Kullanılmayan ve desteklenmeyen yetiler zaman içerisinde kaybolabilir (Karaoğlu & Ünüvar, 2017). Ancak, küçük yaşlarda müzikle ilgilenen çocukların, bilişsel, dil, sosyal, duygusal ve motor becerilerinin bütünsel olarak destekleniyor olmasının, gelişimlerine katkı sağladığı görülmektedir (Kandır & Türkoğlu, 2015).

Yıldız'a (2019) göre okul öncesi dönem, müziksel yeteneklerin gelişimi açısından özellikle önem arz etmektedir.

“Müzik eğitimi alan veya yoğunlaştırılmış müzik etkinlikleri programlarına dâhil olan çocuklarda beyin ön lobunun gelişimine bağlı olarak akıl yürütme, yüksek seviyeli bilişsel yetenekler ve konuşma diliyle ilişkili becerilerde önemli derecede ilerlemeler görülürken, yan lobun gelişimine bağlı olarak da duyuşsal uyarlarla ilgili işlevlerde ilerlemeler görülmektedir.” (Yıldız, 2019, s.12).

Beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının oldukça yoğun ve hızlı biçimde kurulması ve beyin gelişiminin çocuğun bilişsel, dil, sosyal-duyuşsal ve motor gelişimi için güçlü bir zemin oluşturuyor olması, okul öncesi dönemde müzik eğitimi önemli kılmaktadır. Beyin gelişimine ek olarak, “sosyal gelişim açısından, çocuğun bulunduğu ortamlara rahat bir şekilde uyum sağlaması, kendini daha cesur bir şekilde ifade edebilmesi için müzik etkinliklerine başvurmanın önemli ölçüde fayda sağladığı belirtilir.” (Kabataş, 2017 s.157).

Değerler eğitimi de, temellerinin ailede atılmaya başlandığı, okul öncesi dönemde verilen eğitimlerdendir (Ogelman & Sarıkaya, 2014). Değerler eğitimi, bireylerin karakterini, ahlaki gelişimini, karar verme süreçlerini ve genel refahını şekillendirmede önemli bir rol oynar (Carbonilla vd., 2024; Demir, Savaş & Özcebe, 2023; Ročāne & Jurs, 2023). Değerler eğitimi, akademik başarıyı ve sosyal ilişkileri geliştirmede büyük öneme sahiptir; (Uyanık-Balat & Balaban-Dağal, 2011) aynı zamanda, çocukların değer kavramlarını keşfetmesini sağlaması da ahlaki değerler eğitimi önemli kılmaktadır (Tillman & Hsu, 2000). Değerler eğitimi disiplinlerarası çalışmalarla da desteklenebilmektedir. Müzik eğitimi bu alanlardan biri olarak görülebilir. Müzik eğitimi etik, kültürel ve kişisel gelişim yönlerini içeren geniş bir yelpazede ele alınarak değerler eğitimi için bir temel oluşturabilir (Putra, vd., 2022). Müzik eğitimi, öğrencilerin kültürel okuryazarlık becerilerini destekleyerek kişilik gelişimlerine yardımcı olmaktadır. Bu yolla öğrencilerin temel değerleri anlamalarına, doğru değer yönelimleri ve yaşam arayışları oluşturmalarına rehberlik etmektedir (Jiang & Sun, 2023). Nikolaou’e (2023) göre müziğin disiplinler arası bir bağlamda bütünleştirilmesi, öğrencilerin estetik, duyuşsal, bilişsel ve sosyal katılımını artırır, yaratıcılığı, işbirliğini ve kendini ifade etmeyi teşvik etmektedir. Öztürk ve Can’ın (2020) çalışmasında özellikle sosyal değerler içeren şarkılar aracılığıyla verilen müzik eğitiminin okul öncesi çocuklarda sosyal değerlerin edinimini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Bir başka çalışmada Gül, Mintaş ve Engür (2020) müziğin sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, dayanışma ve paylaşma gibi toplumsal değer yargılarının geliştirilmesinde etkili bir araç olarak kullanıldığını vurgulayarak sekiz haftalık çalışma süresinin ardından arkadaşlık, güven ve yardımseverlik değerlerinin gelişiminde anlamlı düzeyde bir yükselişe neden olduğunu göstermiştir. Çocukların değerleri keşfetmeleri ancak birçok farklı elementi birleştirmeleriyle olanaklıdır. Bu keşif, yeni görüşler öğrenme, sosyal ilişkileri paylaşma, oyun, fikir yürütme, hareket, şarkı söyleme ve resimleme ile birleştirilip farklı duyuşlar tarafından algılanarak gerçekleştirilebilmektedir (Tillman & Hsu, 2000). Bu bağlamda literatürde yer alan destekleyici yayınların da ışığında değerler eğitiminin başka alanlarla harmanlanarak da okul öncesi dönemdeki çocuklarla buluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Tüm bunlara dayanarak değerler eğitimi ile yaratıcılık ve öğrenme sürecini destekleyen müzik eğitiminin birlikte aktarılmasının, okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerini ve öğrenim süreçlerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle, değerler eğitiminin yaygınlaştırılmasını amaçlayan çeşitli yayınlar üretilmektedir.

Değerler eğitimi çeşitli sanat alanları aracılığıyla aktarmayı hedefleyen yayınlarda ilgili sanat alanının gereklilikleri, verilmek istenen değerlerin ilgili yaş grubunun öğrenme ve gelişim düzeylerine uygunluğu gibi konuların birlikte ele alınması önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi dönem için yazılan, değerler eğitimi ve müzik eğitiminin birleştirilerek öğretilmesini hedefleyen “Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi” isimli kitap serisinin, görsel özelliklerine, müziksel gelişim basamaklarına ve MEB değerler

çerçevesine göre incelenmesidir. Bu amaca ulaşabilmek adına aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. “Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi”nin genel özellikleri ve künye bilgileri nelerdir?
2. “Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi”nin görsel özellikler bakımından okul öncesi döneme uygunluğu nasıldır?
3. “Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi”nin MEB değerler eğitimi çerçevesi bakımından okul öncesi döneme uygunluğu nasıldır?
4. “Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi”nin müziksel gelişim basamakları bakımından okul öncesi döneme uygunluğu nasıldır?
 - a) Duyma/işitme etkinliklerinin uygunluğu nasıldır?
 - b) Sesleme/şarkı Söyleme etkinliklerinin uygunluğu nasıldır?
 - c) Hareket/dans etkinliklerinin uygunluğu nasıldır?
 - d) Keşif/oyun etkinliklerinin uygunluğu nasıldır?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden değerlendirici (evaluative) araştırma türündedir. Değerlendirici araştırma türü, bir nesne, program, uygulama, faaliyet veya sistem hakkında bir değerlendirme veya değer biçme sonucuna ulaşmak ve karar vermede kullanılacak bilgileri sağlamak amacıyla yürütülen disiplinli ve sistematik bir sorgulama biçimi olarak tanımlanmaktadır (Kellaghan, 2010). Bu araştırma okul öncesi yaş grubuna yönelik olarak, müzik eğitimi ile değerler eğitiminin harmanlanması hedeflenerek hazırlanmış olan Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi’ni incelemeye dayalı bir çalışma olduğu için veri toplama tekniği olarak doküman inceleme kullanılmıştır. İncelemede formlar temelinde bir karşılaştırma yapılmıştır.

2.2. Veri Kaynağı

Bu araştırmada veri kaynağı olarak, okul öncesi yaş grubuna yönelik müzik eğitimi ile değerler eğitiminin harmanlanması hedeflenerek hazırlanmış kitaplar D&R, BKM, İdefix, Kitapyurdu gibi yaygın basım ve dağıtım ağlarının arama motorları üzerinde “okul öncesi”, “müzik” ve “değerler eğitimi” anahtar sözcükleri ile arama yapılmıştır. Arama sonunda tüm anahtar sözcükleri içeren Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi’ne ulaşılmıştır. Bu serinin seçilmesinin temel sebebi müzik, değerler ve okul öncesi eğitimi birlikte bünyesinde barındıran Türkiye’de basılmış tek kaynak olmasıdır. Ayrıca kitap serisi ve devam yayınlarının Kültür Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası gibi kurumların işbirliğiyle projelendirilerek çeşitli kayıt ve konser etkinliklerine dönüştürüldüğü görülmüştür (Giritlioğlu, 2021, 19 Şubat). Bu bakımdan çok sayıda okul öncesi dönem çocuğuna ulaştığı ve yaygın bir etki sağladığı düşünülerek araştırmanın veri kaynağı olarak bu kitap serisi seçilmiştir. Toplam on kitaptan oluşan serinin genel özellikleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1:*Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitapların Genel Özellikleri*

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Basım Yılı	Sayfa Sayısı	Yaş Grubu
K1	Piyano (Tuşluların Atası)				
K2	Kontrabas (Büyük Buluşma)				
K3	Timpani (Orkestranın Kalbi)				
K4	Bağlama (Türk Halk Müziğinin Gür Sesi)				
K5	Sipsi (En Küçük En Tiz Nefesli)	Funda Özyurt	Hiç Yayınları	2021	10
K6	Kabak Kemane (Türünün Tek Örneği)				
K7	Flüt (En Çevik Nefesli)				
K8	Bandoneon (Tek Tuşta Çift Ses)				
K9	Trompet (Hem Askeri Hem Senfonik)				
K10	Mandolin (Lut Ailesinin Genç Üyesi)				

Kitabın dış kabının arka kapağında bu serinin hazırlanma amacı olarak “Bu eğlenceli kitaplar sayesinde çocuklarımız müziğin büyüdü dünyasına konuk olurken hem eğlenecek hem de şunları öğrenecek; yardım severliğin erdemini, müziğin kainattaki yerini, bakmak ve görmek arasındaki farkı, sorumluluk sahibi olmayı, eskinin değerli olduğunu, eşyalarına sahip çıkmanın ve onları temiz kullanmanın önemini, hoşgörünün kazanımlarını, çalışkanlığın erdemini, sabretmeyi, paylaşmanın güzelliğini, kibar olmayı, teşekkür etmenin ve özür dilemenin erdemini, aile bağlarını, öğrenmenin güzelliğini ve empati kurma becerisini...” ifadeleri bulunmaktadır. Bu nedenle değerler eğitiminin müzik eğitimiyle birlikte incelenmesi için bu kitap serisi veri kaynağı olarak seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi içinde yer alan kitaplar görsel özelliklerine, müziksel gelişim özelliklerine ve değerler basamaklarına göre incelenmiştir. Seriyi incelemek üzere, Bülbül ve Sever’ün (2024) çalışmasında geliştirdikleri “Müzikle ilgili resimli çocuk kitaplarını inceleme formu” kullanılmıştır. Form, kitaplara ilişkin genel bilgiler, künye bilgileri, görsel inceleme boyutları ve müziksel gelişim dönemleri boyutlarını içermektedir. Görsel inceleme boyutlarına göre, resim ve metinlerin yer almasına, yazı büyüklüklerine, resimleme özelliklerine, sayfa içeriğine, diploma olup olmasına ve sınıf modeline göre incelemeler yapılmıştır. Müziksel gelişim dönemlerine ilişkin boyutlar ise aşağıdaki gibidir.

- Duyma/İşitme
- Sesleme/Şarkı Söyleme
- Hareket/Dans
- Keşif/Oyun

Serinin değerler eğitimi kapsamında incelenmesi için ise, "Değerler Eğitimi Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Bu form Malatya İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün hazırlanmış olduğu MEB Değerler Çerçevesi (MEB, 2015- 2016) dikkate alınarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Değerler Eğitimi Değerlendirme Formu oluşturulurken incelenen MEB Değerler Çerçevesi, sekiz ana değer in alt kategorilere ayrılmasıyla toplamda on dokuz değeri içermektedir. MEB Değerler Çerçevesinin ana boyutları aşağıdaki gibidir.

- Yardımlaşma ve Dayanışma
- Temizlik
- Doğruluk ve Dürüstlük
- Hoşgörü
- Sevgi ve Saygı
- Sabır
- Aile ve Toplum
- Adalet ve Sorumluluk

Okul öncesi döneme ait değerler eğitimi üzerine hazırlanmış olan birden fazla çerçeve bulunmaktadır (MEB, 2015-2016; MEB, 2024). Araştırma kapsamında Malatya İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün hazırlanmış olduğu çerçevenin değerlendirmede kullanmak üzere seçilmesinin sebebi, bu çerçevenin Millî Eğitim Bakanlığı'nın programında belirtilen değerlerin hepsini içermekle kalmayıp aynı zamanda bu değerlere dair daha detaylı bir çerçeve sunmasıdır. Böylelikle daha kapsamlı bir analizin yapılabilmesinin mümkün olacağı düşünülmektedir. Ayrıca incelenen kitaplarda sevgi temel değeri altında arkadaş, vatan, çalgıya olan sevgi, doğa sevgisi gibi müzik eğitimi açısından farklı tanımlanabilecek değerleri ortaya çıkarabilmek adına da bu formun kullanımı uygun görülmüştür.

2.4. Veri Analizi

Veri analizini yapmak üzere betimsel analiz ve içerik analizinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, birçok farklı veri toplama tekniklerinden yararlanarak elde edilen verilerin belirli temalar doğrultusunda yorumlanması olarak tanımlanan nitel veri analiz türlerinden biridir. Betimsel analizin asıl amacı bulguların özetlenerek daha anlaşılır ve kısa biçimde okuyucuya sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2003). İçerik analizi ise, “nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir.” (Metin & Ünal, 2022).

Veri toplama sürecinde kullanılan araçlar, belirli ölçütlere göre yapılandırılmıştır ve bu ölçütler doğrultusunda kitaplar uzmanlar tarafından incelenmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, görsel özellikler, müziksel gelişim basamakları ve değerler eğitimi gibi alanlarda, her bir kitap için ayrıntılı bir değerlendirme yapılmasını sağlamıştır. Uzmanlar, bu formlar doğrultusunda kitapları detaylı bir şekilde değerlendirirken, formda belirtilen her bir ölçüt (örneğin, resimlerin ve metinlerin yer alışı, yazı büyüklükleri, müziksel etkinlikler, değerler eğitimi ifadeleri) üzerine görüşlerini sunmuşlardır. Bu süreçte, uzmanların her bir ölçütle ilgili yaptıkları değerlendirmeler, kitaplarda bu ölçütlere karşılık gelen ifadelerin bulunup bulunmadığını belirlemeye yönelik olmuştur. Uzmanların her bir ölçüte ilişkin verdikleri değerlendirilmiştir. Her bir kategori için uzmanların kitaplarda buldukları örnekler ve açıklamalar sistematik bir şekilde analiz edilerek raporlanmıştır. Bu sayede, hangi kitapların hangi ölçütlere ne derece uyum sağladığı ve hangi alanlarda eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir.

2.5. Geçerlik Güvenirlilik

Bu araştırma değerlendirmeye dayalı bir desene sahip olduğu için geçerlik güvenirlilik hesaplamaları değerlendiriciler arası hesaplamalar ile yapılmıştır. Seri, müzik eğitimi, değerler ve okul öncesi müzik eğitimi üzerinde yayınları olan üç uzman tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendiriciler arası geçerlik güvenirlilik Hubermann katsayısı kullanarak hesaplanmıştır. Çalışmada "Müzikle ilgili çocuk kitaplarını inceleme formu" ve MEB değerler Çerçevesi dikkate alınarak araştırmacılar tarafından oluşturulan "Değerler eğitimi değerlendirme formu" kullanılmıştır. "Müzikle ilgili çocuk kitaplarını inceleme formu" görsel özellikler bakımından 14, gelişim basamakları bakımından 42 olmak üzere toplam 56 değerlendirme maddesinden oluşmaktadır. "Değerler eğitimi değerlendirme formu" ise 19 maddeden oluşmaktadır. Kitapları üç uzman, on kitap üzerinden incelemiştir. Bu nedenle toplam formlara ilişkin maddeler on ile çarpılarak uzlaşılan ve uzlaşılmayan maddeler hesaplanmıştır.

Görsel özellikler bakımında inceleme yapılırken, altı farklı değişken ile değerlendirme yapılmıştır. Bu altı değişkenden iki tanesi iki alt seçenekten bir tanesi ise yedi farklı alt seçenekten oluşmaktadır. Seri on kitaptan oluştuğu ve değerlendirmeler her bir kitap için ayrı ayrı hesaplandığı için, bu kapsamda toplamda on dört alt seçenek on kitap için değerlendirilmiştir. Bu sebeple görsel özellikler bakımından yapılan incelemede toplam 140 değişken değerlendirmeye alınmıştır.

$$\begin{aligned}\text{Güvenirlilik} &= 140 / (140 + 0) \\ &= 1 \\ &= \%100\end{aligned}$$

Müziksel gelişim basamakları bakımından inceleme yapılırken, kırk iki farklı değişken ile değerlendirme yapılmıştır. Seride yer alan on kitap için de hesaplamalar ayrı ayrı yapıldığı için toplam 420 değişken değerlendirmeye alınmıştır.

$$\begin{aligned}\text{Güvenirlilik} &= 337 / (337 + 83) \\ &= 0,802 \\ &= \%80,2\end{aligned}$$

Değerler eğitimi bakımından inceleme yapılırken, on dokuz farklı değişken incelenmiştir. Seride yer alan on kitap için de ayrıca değerlendirme yapıldığı için toplamda 190 farklı değişken değerlendirmeye alınmıştır.

$$\begin{aligned}\text{Güvenirlilik} &= 166 / (166 + 24) \\ &= 0,873 \\ &= \%87,3\end{aligned}$$

Bu bağlamda görüşler, üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra kodlamalar karşılaştırılmıştır. Aralarında görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlamalar belirlenmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlilik formülüne [Güvenirlilik = (Görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı)] göre güvenirlilik hesaplaması yapılmıştır. Değerlendiriciler arası güvenirlilik %80'in üzerinde hesaplandığı için, araştırma güvenilir kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

2.6. Etik Kurul Onayı

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler kurulunun 17.10.2023 tarihli E-77082166-604.01.02-779223 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

BULGULAR

Bu bölümde Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi incelemesinden elde edilen bulgular tablolar halinde belirtilerek açıklanmıştır.

3.1. Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi'nin Görsel Özellikleri

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi içerisinde yer alan on kitap, görsel özellikleri resim ve metnin yer alışı, resimleme-renk, sayfa içeriği, diploma ve sınıf modeli başlıkları altında incelenmiştir. Örnekleme yer alan kitapların görsel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitapların Görsel Özellikleri

Kod	Resimlerin ve metinlerin yer alışı	Yazı Büyüklükleri	Resimleme-renk	Sayfa içeriği	Diploma	Sınıf Modeli
K1	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K2	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K3	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K4	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K5	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K6	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K7	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K8	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K9	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a
K10	a	a	a,d	a, b, c, g	b	a

Resim ve metnin yer alışı; a- resimler ve metin aynı sayfada, b- metin yok, notalar ve resimler aynı sayfada/ Yazı Büyüklükleri; a- büyük, b- orta, c- küçük/ Resimleme- renk; a-renkli, b-siyah beyaz, c-fotoğraf, d-çizim/ Sayfa içeriği; a- resim, b- nota, c- metin, d- şarkı sözü, e- şekil, f- bulmaca, g- nota yazım çalışması/ Diploma; a- var, b- yok/ Sınıf Modeli; a- bireysel, b- grup.

Görsel özellikler bakımından yapılan incelenme sonucunda, resim ve metinlerin sayfalarda birlikte yer aldığı, yazı büyüklüklerinin büyük puntuyla yazıldığı, resimlerin renkli ve çizim şeklinde olduğu, sayfa içeriğinin resim, nota, metin ve nota yazım çalışmalarından oluştuğu tespit edilmiştir. Tüm bu tespitlerin on kitap için de geçerli olması sebebiyle, kitapların görsel açıdan birbirleriyle uyumluluğu olduğu görülmüştür. “Özellikle okul öncesi çocuklar için resim, dili temsil ettiğinden bol resimli kitaplar, bu yaş çocuklarına önemli katkılar sağlayacaktır.” (Çakmak & Sofuoğlu, 1997, s:7).

3.2. Müziksel Gelişim Boyutları Bağlamında İncelenmesi

Bu bölümde örneklemedeki kitaplar, Burke'in (2018) hazırlamış olduğu okul öncesi müziksel gelişim dönemleri rehberi doğrultusunda Bülbül ve Sever'in (2024) hazırlamış olduğu müziksel gelişim formunda bulunan duyma/işitme, sesleme/şarkı söyleme, hareket/dans ve keşif/oyun boyutları bakımından incelenmiştir.

3.2.1. Duyma/İşitme Boyutu

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen seride yer alan kitapların, hitap edilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğu ve duyma/işitme söyleme alanındaki etkinlikleri içerip içermediği incelenmiştir. Çalışmada yer alan kitapların duyma/işitme etkinliklerine ilişkin bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitaplarda Yer Alan Duyma/işitme Etkinlikleri

Duyma/İşitme Etkinlikleri	Bulunduğu Kitaplar	Bulunduğu İfade
Tiz ve pes kavramları	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	Bazı karekodlar içerisinde yer alan gamlar, enstrümanlardaki tiz ve pes kavramlarını örnelemektedir.
Farklı tempolara yer verme	K7	K7: "Nefesli çalgıların içinde en çevik ve hünerli olandır."
Çalgıdan farklı sesler çıkarma	K2, K3, K4, K10	K2: Karekod içerisinde kontrbas bestesinin pizzicato versiyonu da bulunmaktadır. K10: Karekod içerisinde yer alan mandolin bestesinin başında tremolo tekniğinde seslendirmeler bulunmaktadır.
Farklı müzik türlerine yer verme	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	K4: "Türk Halk Müziğinin vazgeçilmez çalgısı." K10: "Barok, Country, Çardaş, Grek, Napoliten'den Modern'e her müzikte ben varım."
Dinamikler & nüanslar	K3, K4	K3: "Gür sesli, orkestra salonunu titreten timpani seninle tanışmak istiyor." K4: "Türk Halk Müziğinin Gür Sesi"
Kayıt (cd vb.) dinleme	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	Her kitapta karekod içerisinde kayıtlar bulunmaktadır.

Farklı çalgılar kullanma	K3, K5, K8, K9, K10	K3: “Timpani benim trampetimden çok daha büyük.” K9: “Haydi müzik yapabilmeleri için piyano, kontrbas ve trompeti buluşturalım.”
Müzik ve duygu ilişkilendirmesi (mutlu-korkunç vb.)	K1, K3, K4, K5, K7, K9	K1: “Piyanodur benim adım etrafa neşe saçarım.” K5: “Sesim gurbetten gelir içli içli çalarım.”
Kendi beğenisine göre eser seçmeye yönlendirme	K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10	K5: “Sipsi neredeyse karışım kadar. Sen de onu izleyebilir, sesini dinleyebilirsin.”

Duyuma/işitme etkinlikleri olarak belirtilen 13 etkinliğin 9 tanesine örnek bulunmuştur. Kitaplar içerisinde örnekler bulunan etkinlikler, tiz ve pes kavramları, farklı tempolara yer verme, çalgıdan farklı sesler çıkarma, farklı müzik türlerine yer verme, dinamik & nüanslar, kayıt (cd vb.) dinleme, farklı çalgıları kullanma, müzik ve duygu ilişkilendirmesi (mutlu-korkunç vb.) kendi beğenisine göre eser seçmeye yönlendirme etkinlikleridir. Bu etkinliklerden her kitapta bulunarak en çok örneği tespit edilen etkinlikler, tiz ve pes kavramları ile kayıt (cd vb.) dinleme etkinlikleridir. Formda yer aldığı halde kitaplar içerisinde örneği bulunamayan etkinlikler ise, tanıdık ezgiler, tempo, ses taklidi, müziği metaforlarla tanımlama ve farklı ses materyalleri kullanma etkinlikleridir. Ancak yapılan incelemeler sonucunda, incelenen seride bu etkinliklere dair hiçbir örnek bulunamaması sebebiyle, bu etkinlikler Tablo 3 içerisinde belirtilmemiştir.

3.2.2. Sesleme/Şarkı Söyleme Boyutu

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen seride yer alan kitapların, hitap edilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğu ve sesleme/şarkı söyleme alanındaki etkinlikleri içerip içermediği incelenmiştir. Örnekleme yer alan kitapların sesleme/şarkı söyleme etkinliklerine ilişkin bilgiler Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitaplarda Yer Alan Sesleme/Şarkı Söyleme Etkinlikleri

Sesleme/Şarkı Söyleme Etkinlikleri	Bulunduğu Kitaplar	Bulunduğu İfade
Şarkı söyleme	K1, K2, K3, K5, K6, K7	K3: 9. Sayfada yer alan karekod içerisinde karaoke çalışması bulunmaktadır. Karaoke çalışmaları neredeyse her kitapta bulunmaktadır.
Melodi çizgisi söyleme-belirtme	K1, K2, K3, K5, K6, K7	Karaoke videolarının başında başlangıç melodisinin notalarının

isimleri yer almaktadır. Çocukları o nota isimlerini de söylemeye teşvik etmektedir.

Sesleme/şarkı söyleme etkinlikleri olarak belirtilen 11 etkinliğin 2 tanesine örnek bulunmuştur. Örneği bulunabilen etkinlikler, şarkı söyleme ve melodi çizgisi söyleme-belirtme etkinlikleridir. İnceleme formunda bulunmasına rağmen kitaplarda tespit edilemeyen sesleme/şarkı söyleme etkinlikleri ise, ritim söyleme, söylemeyi duygularla ilişkilendirme, tanıdık şarkıları söyleme, farklı müzik türlerini söyleme, hızlı-yavaş söyleme, kendi şarkısını bestelemeye yönlendirme (doğaçlama), mırıldanma vb., forte-piano söyleme etkinlikleridir. Ancak yapılan incelemeler sonucunda, incelenen seride bu etkinliklere dair hiçbir örnek bulunamaması sebebiyle, bu etkinlikler Tablo 4 içerisinde belirtilmemiştir.

3.2.3. Hareket/Dans Boyutu

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen seride yer alan kitapların, hitap edilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğu ve hareket/dans alanındaki etkinlikleri içerip içermediği incelenmiştir. Çalışmada yer alan kitapların hareket/dans etkinliklerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitaplarda Yer Alan Hareket/Dans Etkinlikleri

Hareket/Dans Etkinlikleri	Bulunduğu Kitaplar	Bulunduğu İfade
Çalgı çalışını, tutuşunu taklit etme (öğretmen, fotoğraf, arkadaş vb.)	K1, K7, K9	K1: 2. Sayfadaki karekod içerisinde yer alan videoda Dore karakteri piyanoyu çalıyor gibi el hareketleri yapmaktadır. K7: 5. Sayfadaki karekod içerisinde yer alan videoda Dore karakteri davulun bagetini flüt şeklinde tutmaktadır.

Hareket/dans etkinlikleri olarak belirtilen 8 etkinliğin yalnızca 1 tanesine örnek bulunabilmiştir. Örneği bulunabilen tek etkinlik olan çalgı çalmayı ve tutmayı taklit etme (öğretmen, fotoğraf, arkadaş vb.) etkinliğinin, K1, K7 ve K9 içerisinde bazı videolarda gösteriliyor olmasına rağmen, çocukların çalgı çalarken nasıl bir duruş sergilemeleri gerektiğini öğreten bir içerik olmadığı tespit edilmiştir. Örneği bulunamayan etkinlikler ise, beden perküsyonu (el çırpma, ayak vurma vb.), çalgı ve çalgısız farklı şekillerde hareket etme (yürüyerek, zıplama, hoplama, koreografi vb.), müzikle birlikte hareket etme, farklı müzik türlerinde çalma-hareket etme, parmak oyunları, hareket şarkıları etkinlikleridir. Ancak yapılan incelemeler sonucunda, incelenen seride bu etkinliklere dair hiçbir örnek bulunamaması sebebiyle, bu etkinlikler Tablo 5 içerisinde belirtilmemiştir.

3.2.4. Keşif/Oyun Boyutu

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen seride yer alan kitapların, hitap edilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygunluğu ve keşif/oyun söyleme alanındaki etkinlikleri içerip

içermediği incelenmiştir. Çalışmada yer alan kitapların keşif/oyun etkinliklerine ilişkin bilgiler Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitaplarda Yer Alan Keşif/Oyun Etkinlikleri

Keşif/Oyun Etkinlikleri	Bulunduğu Kitaplar	Bulunduğu İfade
Farklı ezgi ritim kalıpları oluşturma	K1	K1: 6. Saydaki karekod içerisinde yer alan videoda ‘Aksak’ isimli bir parça bulunmaktadır. Bu videoda, aynı sayfada yer alan notalar çalınmıyor. “Bursa” ve “terazi” ritim kalıpları örnekleniyor.
Karakterler (arı vız vız-prof vb.)	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	Dore ve Mimi karakterleri her kitapta yer almaktadır.
Farklı materyallerden ses çıkartma	K3	K3: “Tok ses için ucu keçe kaplı tüylü baget, keskin sesler için ucu deri kaplı baget, ritmik sesler için tahta baget.”
Hikâyeleştirme	K5	K5: “Mimi’nin minnak kedisi yamalı bohça ortalığı karıştırmış.”
Farklı müzik türlerini keşfetme	K10	K10: “Barok, Country, Çardaş, Grek Napoliten’den Modern’e her müzikte ben varım.”

Tablo 6’da görüldüğü gibi incelenen kitaplar içinde keşif/oyun etkinlikleri olarak belirtilen 10 etkinliğin 5 tanesine örnek bulunabilmiştir. Örnek bulunabilenler farklı ezgi ve ritim kalıpları oluşturma, karakterler (arı vız vız vb.) farklı materyallerden ses çıkarma, hikâyeleştirme ve farklı müzik türlerini keşfetme etkinlikleridir. Kitaplar içinde yer alan etkinlikler arasında en çok örnek, karakterler etkinliği olsa da tüm kitaplarda yer alan Dore ve Mimi karakterlerinin çocukları yeni karakterler oluşturmaya, keşfetmeye yönlendirmediği düşünülmektedir. Örnek bulunamayan etkinlikler ise, farklı sesler keşfetme, toplu oyuna katılma, farklı tempolarda deneme, farklı dinamikler kullanma, parçalara hikâye veya söz yazma etkinlikleridir. Ancak yapılan incelemeler sonucunda, incelenen seride bu etkinliklere dair hiçbir örnek bulunamaması sebebiyle, bu etkinlikler Tablo 6 içerisinde belirtilmemiştir.

3.3. Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi

Bu kısımda araştırma kapsamında incelenen seride yer alan kitapların, hitap edilen yaş grubunun gelişim özelliklerine uygun değerler eğitimine yönelik içeriklerin olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 7:

Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisindeki Kitaplarında Yer Alan Değerler Eğitimi İfadeleri

Değer	Bulunduğu Kitaplar	Bulunduğu İfade
Yardımlaşma	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K10	K1: “Bu kuyruklu piyanonun siyah olması gereken bazı tuşları beyaz kalmış. Doğru sesleri çalabilmesi için sana ihtiyacı var. Hadi piyanoya yardım edelim, tuşlarını boyayalım.” K2: “Kontrabasin telleri kopmuş. Müzik yapabilmesi için sana ihtiyacı var. Hadi kontrabasa yardım edelim.”
Çevre Temizliği	K7	K7: “Dore ve Mimi bu flütleri temizlemiştir.”
İnsan sevgisi	K2	K2: “Ayrılmaz ikiliyiz, Mimiyle birlikteyken biz çok eğleniriz.”
Sevgi	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	K7: “Dore ve Mimi flütü pek sevmiş.”

Tablo 7’de görüldüğü gibi incelenen kitaplar arasında yardımlaşma, çevre temizliği, insan sevgisi ve sevgi olmak üzere toplam 4 maddede değerlere ilişkin ifadelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Kitapta yer alan değerler arasında en çok örneğin yardımlaşma ve sevgi değerlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Değerlendirme formunda olmasına rağmen kitaplarda örneği bulunamayan değerler ise, paylaşma, tasarruf, öz bakım temizliği, doğruluk ve dürüstlük, hoşgörü, vatan sevgisi, doğa sevgisi, farklılıklara saygı, sabır, adil olma, kendine karşı adil olma, sorumluluk sahibi olma, çevresine karşı sorumluluk sahibi olma, işbirliği, aile ve toplum gibi değerlerdir. Ancak uzman değerlendirmelerine göre aile ve toplum ile işbirliği değerlerinin

ifade olarak kitaplarda yer almasına rağmen bu kavramların karşılık gelen anlamı karşılamadığı düşünülmektedir. Aile ve toplum başlığı altında “Tuşluların atası piyanodur benim adım. Tuşluların atasıyım.” ifadelerinde aile ve ata gibi ilişkili görünen kavramlar olmasına rağmen, bu ifadelerin çalgıya ait tür bilgisini belirtmesi nedeniyle değerler eğitimi kapsamında yer alan aile, aile bağları ve toplumsal ilişkiler bağlamında yer almadığı düşünülmektedir. Bu nedenle değerler kapsamında aile ile toplum değerine yer verilmemektedir. Değerlendirmede bulunan iki uzmanın görüşüne göre, “Kontrabas büyük buluşma” isimli ikinci kitapta “Dore arkadaşım hep şarkılar söyleriz.” ifadesiyle işbirliği değerinin belirtilmiş olduğunu tespit etmiştir. Ancak birlikte şarkı söyleme eylemi, işbirliği değerini tam karşılamadığı düşünüldüğü için tabloda verilmemiştir. Kitapların tamamında yer alan değerlere ilişkin ifadelerin toplam 19 maddelik formun sadece 4 maddesini karşıladığı ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, okul öncesi dönemde müzik eğitimi ve değerler eğitiminin harmanlanarak öğretildiği belirtilen Dore Mimi Müzikle Değerler Eğitimi Serisi’nde yer alan on kitabın, görsel özellikler, müziksel gelişim basamakları ve değerler eğitimi bakımından okul öncesi döneme uygun olup olmadığı araştırılmıştır. İncelemeler yapılırken Burke’in (2018) hazırlamış olduğu “okul öncesi müziksel gelişim dönemleri rehberi” ışığında Bülbül ve Sever (2024) tarafından hazırlanan “Müzikle ilgili resimli çocuk kitaplarını inceleme formu” ve MEB okul öncesi değerler eğitimi kapsamında araştırmacılar tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Değerler Eğitimi İnceleme Formu” kullanılmıştır. Bu çalışmanın, yazarlara ve öğretmenlere, değerler eğitimi ve müzik gibi farklı disiplinleri bir araya getiren çalışmalarda, disiplinler arası dengenin sağlanmasına ilişkin bir bakış açısı oluşturması öngörülmektedir.

Görsel özellikler bakımından yapılan inceleme sonucunda, resim ve metinlerin sayfalarda birlikte yer aldığı, yazıda büyük punto kullanıldığı, resimlerin renkli ve çizim şeklinde olduğu, sayfa içeriğinin resim, nota, metin ve nota yazım çalışmalarından oluştuğu tespit edilmiştir. “ Okul öncesi dönemde çocukların görsellere, ilköğretimden itibaren de yazılara daha çok odaklandıkları söylenebilir.” (Bülbül & Sever, 2024, s.23). Bu sebeple okul öncesi kitaplardaki resimleme örnekleri büyük önem taşımaktadır. Resimli kitapların biçimsel özellikleri, Çakmak ve Sofuoğlu’nun (1997) çalışmasında şu şekilde belirtilmiştir; “harfler gözü yormayacak büyüklükte ve baskı temiz olmalıdır, kapak resimleri canlı, çekici ve kitabın içeriği ile uyumlu olmalıdır, kitap ve dergideki resimler bir sanat değeri taşımalı, çocuk psikolojisine ve kitabın konusuna uygun olmalıdır.” Tüm bu tespitlerin on kitap için de geçerli olması sebebiyle, kitapların görsel açıdan birbirleriyle uyumlu ve okul öncesi yaşa uygun olduğu görülmüştür. Okul öncesi hikaye kitaplarının çocukların gelişim alanlarına uygunluklarını inceleyen bir başka çalışmada (Darga, vd., 2021), değerlendirmek üzere seçilen 13 kriterden yalnızca 1 tanesine ulaşamadığı, bu doğrultuda yapılan araştırmada yer alan okul öncesi hikaye kitaplarının resimleme kriterlerini karşıladığı belirtilmiştir. Çakmak ve Sofuoğlu’nun (1997) yapmış oldukları çalışmada ise, inceledikleri 411 okul öncesi resimli öykü kitabının çoğunluğunun (%77.61) resim ve yazı miktarı bakımından, karşılanması beklenen ölçütlere uygunluğunu tespit etmişlerdir.

Müziksel gelişim basamakları bakımından yapılan inceleme sonucunda, Bülbül ve Sever’in (2024) hazırlamış olduğu müziksel gelişim basamakları formunda duyma/işitme, sesleme/şarkı söyleme, hareket/dans ve keşif/oyun etkinlikleri yer almaktadır. Duyma/işitme etkinlikleri olarak belirtilen 13 etkinliğin 9 tanesine örnek bulunabilmiştir. Kitaplar içerisinde örnekler bulunan etkinlikler, tiz ve pes kavramları, farklı tempolara yer verme, çalgıdan farklı sesler çıkarma, farklı müzik türlerine yer verme, dinamik & nüanslar, kayıt (cd vb.) dinleme, farklı çalgıları kullanma, müzik ve duygu ilişkilendirmesi (mutlu-korkun vb.), kendi beğenisine göre eser seçmeye yönlendirme etkinlikleridir. Bu etkinlikler arasında en çok örneğin tiz ve pes

kavramı ile kayıt (cd vb.) dinleme etkinliklerine ait olduğu tespit edilmiştir. Formda yer aldığı halde kitaplar içerisinde örneği bulunamayan etkinlikler ise, tanıdık ezgilerin kullanımı, tempo, ses taklidi, müziği metaforlarla tanımlama ve farklı ses materyalleri kullanma etkinlikleridir. Sesleme/şarkı söyleme etkinlikleri olarak belirtilen 11 etkinliğin 2 tanesine örnek bulunmuştur. Örneği bulunabilen etkinlikler, şarkı söyleme ve melodi çizgisi söyleme-belirtme etkinlikleridir. İnceleme formunda bulunmasına rağmen kitaplarda tespit edilemeyen sesleme/şarkı söyleme etkinlikleri ise, ritim söyleme, söylemeyi duygularla ilişkilendirme, tanıdık şarkıları söyleme, farklı müzik türlerini söyleme, hızlı-yavaş söyleme, kendi şarkısını bestelemeye yönlendirme (doğaçlama), mırıldanma vb., forte-piano söyleme etkinlikleridir. Hareket/dans etkinlikleri olarak belirtilen 8 etkinliğin yalnızca 1 tanesine örnek bulunabilmiştir. Örnek bulunabilen etkinlik, çalgı çalışını, tutuşunu taklit etme (öğretmen, fotoğraf, arkadaş vb.) etkinliğidir. Örneği bulunamayan etkinlikler ise, beden perküsyonu (el çırpma, ayak vurma vb.), çalgı ve çalgısız farklı şekillerde hareket etme (yürüyerek, zıplama, hoplama, koreografi vb.), müzikle birlikte hareket etme, farklı müzik türlerinde çalma-hareket etme, parmak oyunları, hareket şarkıları etkinlikleridir. Keşif/oyun etkinlikleri olarak belirtilen 10 etkinliğin ise 5 tanesine örnek bulunabilmiştir. Örnek bulunabilenler farklı ezgi ve ritim kalıpları oluşturma, karakterler, farklı materyallerden ses çıkarma, hikâyeleştirme, farklı müzik türlerini keşfetme etkinlikleridir. Örnek bulunamayan etkinlikler ise, farklı sesler keşfetme, toplu oyuna katılma, farklı tempolarda deneme, farklı dinamikler kullanma, parçalara hikâye veya söz yazma etkinlikleridir. Müziksel gelişim basamaklarına dair değerlendirme sonucunda, etkinliklerin daha çok duyma/işitme temelli etkinliklerden oluştuğu görülmüştür. Bülbül ve Sever'in (2024) yapmış oldukları çalışmada da, müziksel gelişim basamakları etkinliklerinden en çok duyma/işitme etkinliklerine rastladıkları ve duyma/işitme etkinliklerinden de en çok tizlik peslik kavramının, tanıdık ezgilere yer vermenin ve tempo çalışmalarının baskın olduğu belirtilmiştir.

Değerler eğitimi basamakları bakımından yapılan inceleme sonucunda, inceleme formunda yer alan toplam 19 değer içinden yardımlaşma, çevre temizliği, insan sevgisi ve sevgi olmak üzere sadece 4 tanesine örnek bulunabilmiştir. Örneği bulunamayan değerler ise, paylaşma, tasarruf, öz temizlik, doğruluk ve dürüstlük, hoşgörü, vatan sevgisi, doğa sevgisi, farklılıklara saygı, sabır, adil olma, kendine karşı adil olma, sorumluluk, çevresine karşı sorumluluk sahibi olma diğer değerlerdir. Yapılan çalışmada kavram olarak kitaplarda yer aldığı halde, değer anlamını karşılamaması nedeniyle yok sayılan iki değer kavramı vardır. Bu kavramlar işbirliği, aile ve toplum kavramlarıdır.

Kitabın arka kapağında yer alan açıklamada bu serinin hazırlanma amacı olarak belirtilen değerler; sorumluluk sahibi olmak, eskinin değerli olduğu, eşyalara sahip çıkmak, eşyaları temiz tutmak, hoşgörülü olmak, çalışkanlığın erdemi, sabır, paylaşmak, kibarlık, teşekkür etmek, özür dilemek, aile bağları, öğrenmenin güzelliği ve empati becerisi olarak belirtilmektedir. Bu durumda kitap yazılırken 14 değeri kazandırmayı hedeflemektedir. Ancak kitapların kapsadığı değerlerin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Çocuklara yönelik üretilen kitaplarda sadece değerlere yer verilmesi yeterli olmayıp bu değerlerin nasıl işlendiğinin, çocukların ihtiyaçlarına uygun olup olmadığının da göz önünde bulundurulması gereklidir. Çocuklara, davranışın nasıl olması gerektiğini ya da kavramın ne olduğu değil, davranışı anlayıp bu davranışın neden yapılması gerektiğinin nedenleri anlatılmalıdır (Oruç, 2010). Bu sebeple bu araştırma kapsamında incelenen kitapların hem içerdiği değerler hem okul öncesi dönem çocuklarının müziksel ihtiyaçlarını karşılama bağlamında geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Literatürde okul öncesi dönem için yazıldığı belirtilen ancak incelendiğinde görsel özellikler, yaşa uygunluk, gelişim ihtiyaçları bakımından eksiklikleri olan başka kitapların da olduğu görülmektedir (Bülbül, & Sever, 2024; Sever & Karaman Benli, 2022; Demircan, 2006; Veziroğlu & Gönen, 2012). Bülbül ve Sever'in (2024) çalışmasında, incelenen 75 okul öncesi keman kitabının 6 tanesinde evrensel yazı büyüklüğü standartlarına uygunluk gösterdiği, bu

bakımdan yaşa uygun olduğu ve müziksel gelişim basamakları doğrultusunda yapılan incelemede, en az etkinliğin keşif/oyun alanında olduğu diğer etkinliklerin de yeterince bulunmadığı belirtilmiştir. Okul öncesi döneme hitap eden 46 müzik kitabının incelendiği Sever ve Karaman Benli'ye (2022) ait çalışmada, okul öncesi dönem için yazılan müzik kitaplarındaki nitelikli etkinliklerin artırılması gerektiği belirtilmiştir. Demircan'ın (2006) TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan kitapları incelediği çalışmada, görsel özellikleri incelemek üzere kullanılan 75 maddelik sayıtların 64 tanesinde yeterlilik saptanmış olsa da kitapların iç ve dış yapıları kapsamında bazı eksikliklerin olduğu belirtilmiştir. Belirtilen eksiklikler, kitapların biçim, boyut, yazar ve kitaba ait bilgiler, tasarım, anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamının belirtilmesi, Türkçe'ye uygunluk, satır sonlarında sözcük bölmesinin yapılması, dil ve anlatım, kitap başlıklarının uygun ve ilgi çekici olması açısından uygunluk boyutlarıdır. Veziroğlu ve Gönen'e (2012) ait, 250 resimli çocuk hikâye kitabının incelendiği çalışmada, MEB 2006 Okul Öncesi Programı dâhilinde bilişsel alana dair kazanımların yüksek olduğu ancak örnekleme yer alan kitapların bu kazanımları destekler nitelikte olmadığı belirtilmiştir. Yazılan kitapların, dil, sosyal-duygusal, öz bakım becerilerine yönelik ve psikomotor gelişim alanlarında yaş grubunun ihtiyaçlarını karşılaması beklenmektedir. Kazanım yüzdelerinin, sosyal-duygusal %28, dil %25,9, öz bakım %6,4 ve psikomotor gelişim %5,4 olmak üzere oldukça düşük tespit edildiği belirtilmiştir.

“Erken çocukluk ve okul öncesi dönemde, tüm gelişim alanlarını desteklemesi bakımından amaçları ve hedefleri çocukların müziksel gelişim özelliklerine göre belirlenmiş müzik eğitimi verilmesi büyük bir önem taşımaktadır.” (Yıldız & Nacakçı, 2016 s.44). Yapılan incelemenin sonucunda kitapta yer alan etkinliklerin çoğunlukla duyma/işitme etkinliklerinden oluştuğu görülmektedir. Kitaplarda keşif ve oyun gibi diğer boyutların yeterli düzeyde yer almamasının büyük bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda değerler eğitimi merkezli tasarlanmış görünen bu serinin, daha çok çalgı tanıtımı içerikli olması ve değerlerin öğretimi için etkili ifadelerin kullanılmaması kitapların hedeflenen amaç ile uyumadığını göstermektedir.

İlerleyen yıllarda okul öncesi dönem için yazılacak olan müzik eğitimi ve değerler eğitimi temel alacak kitaplarda tek yönlü etkinliklerdense çok daha çeşitli etkinliklere (duyma/işitme, sesleme/şarkı söyleme, hareket/dans ve keşif/oyun) yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Yayınlanacak kitapların basım süreci öncesinde yaş grubuna, gelişim özelliklerine ve hedeflenen amaca uygunluğunun denetlenmesinin piyasadaki kitapların amaçlanan hedefler doğrultusunda daha etkili olmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Öğrencileri için ya da çocukları için kitap araştırmasında olan öğretmenler ve velilerin, kitap edinirken yalnızca görsel özelliklerine değil aynı zamanda içeriklerini de göz önünde bulundurarak kaynak seçimi yapmalarının etkili içeriğe ulaşmada fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Burke, N. (2018). *Musical Development Matters In The Early Years. England: The British Association For Early Childhood Education.*
- Bülbül, S. & Sever, G. (2024). Okulöncesi Dönem İçin Yazılmış Keman Kitaplarının Genel, Görsel Özellikleri İle Müziksel Gelişim Basamakları Bakımından İncelenmesi. *Kalem Eğitim Ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 14(1), 263-291. <https://doi.org/10.23863/Kalem.2024.283>.
- Carbonilla, I. F., Advincula, R. M. B., Adonis, E. M. G. & Roperez M. L. M. (2024). Barriers To Practicing Values: Challenges Encountered By Values Education Students İn

Applying Values Education To Their Everyday Lives. International Journal Of Social Science And Human Research, <https://doi.org/10.47191/Ijsshr/V7-I06-45>

- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaşındaki Köy Ve Kent Çocuklarının Yaratıcılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kırıkkale Örneği)*. (Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi.
- Çakmak, H. G. & Sofuoğlu, M. G. (1997). 1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme Ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 11(1), 42-53.
- Darga, H., Öztürk, F. Z. & Öztürk, T. (2021). Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Çocukların Gelişim Alanlarına Uygunluklarının İncelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 5(1), 22-48. <https://doi.org/10.32960/Uead.862376>.
- Demir, G., Savaş, E. & Özcebe, H. (2023). Values Education İn Health. Advances İn Early Childhood And K-12 Education, <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-9295-6.Ch005>
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal Ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27. <https://doi.org/10.17860/Efd.85381>.
- Giritlioğlu, D. (2021, 19 Şubat). Dore Ve Mimi Orkestrası. *Hürriyet Gazetesi*.
- Gül, G., Mintaş, S., & Engür, D. (2020). Şarkılarla Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Farkındalık Düzeyine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 9-31. <https://doi.org/10.34234/Ded.597237>
- Gürgen, E. T. & Bilen, S. (2005). Müzik Alan Derslerinin Müzik Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkileri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 325-338.
- Jiang, Y. & Sun, P. Y. (2023). Music Aesthetic Education And Cultivation Of Core Values İn Primary And Secondary Schools. *International Journal Of New Developments İn Education*. <https://doi.org/10.25236/Ijnede.2023.051018>
- Kabataş, M. (2017). Çocuk Gelişimi Açısından Müzik Eğitiminin Çocuğa Kazanımları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 153-164.
- Kandır, A., & Türkoğlu, D. (2015). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Müzikal Becerilerin Gelişimi Yönünden Değerlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty Of Health Sciences Journal, Vol1*, 339-350.
- Karaoğlu, H. & Ünüvar, P. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gelişim Özellikleri Ve Sosyal Beceri Düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 231 – 254. <https://doi.org/10.21764/Efd.12383>.
- Kellaghan, T. (2010). Evaluation Research. *International Encyclopedia Of Education, Vol7*, 150-155. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-044894-7.01326-9>.
- Kemp, S.E., Hollowood, T. & Hort, J. (2009). *Sensory Evaluation A Practical Handbook*. Singapore: Minion By Macmillan Publishing Solutions.
- Metin, O. Ve Ünal, Ş. (2022). İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde Ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227356>

- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis An Expanded Sourcebook*. Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2015- 2016). *Malatya İli Eğitim Öğretim Yılı Okul Öncesi Değerler Eğitimi Çerçeve Planı (Kazanımlar)*. <https://Malatyaarge.Meb.Gov.Tr/Www/Degerler-Egitimi-Cerceve-Planimiz-Kazanimlarimiz/Icerik/4>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2024). *Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*. <https://Tegm.Meb.Gov.Tr/Dosya/Okuloncesi/Guncellenenokuloncesiegitimprogrami.Pdf>
- Nikolaou, E. (2023). Connecting Music With Other Arts And School Disciplines İn Preschool And Early Primary Education. *International Journal Of Humanities & Social Studies*. <https://doi.org/10.24940/Theijhss/2023/V11/I2/Hs2302-011>
- Ogelman, H. G. & Sarıkaya, H. E. (2014). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 278-284.
- Okutan, N. Ş. (2012). *Karma Ve İzole Yaş Gruplarında Verilen Okul Öncesi Eğitiminin 4-6 Yaş Grubu Çocuklarının Gelişim Özellikleri Ve Yaratıcılık Performanslarına Etkisinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Oruç, C. (2010). Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Ahlaki Değerler Eğitimi. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi*, 1(2), 37-60.
- Öztürk, E. & Can, A. (2020). The Effect Of Music Education On The Social Values Of Preschool Children. *Cypriot Journal Of Educational Sciences*.
- Özyurt, F. (2021). *Dore Mimi - Müzikle Değerler Eğitimi Set 1 - 10 Kitap Takım*. Hiç Yayınları.
- Putra, A. D., Sauri S. & Kosasih, A. (2022). Pendidikan Musik Sebagai Wahana Pendidikan Nilai. *Musikolastika*. <https://doi.org/10.24036/Musikolastika.V4i1.78>
- Ročāne, M. & Jurs, P. (2023). Vērtību Aspekts Kvalitatīvas Izglītības Nodrošināšanai. *Pedagoģija: Teorija Un Prakse*.
- Sever, G. & Karaman Benli, G. (2022). Erken Çocukluk Dönemine Seslenen Müzikle İlgili Çocuk Kitaplarının İçerik, Müziksel Kavramlar Ve Görselleri Açısından İncelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 229-243. <https://doi.org/10.24130/Eccdjecs.1967202261412>
- Tillman, D. & Hsu, D. (2000). *Living Values Activities For Children Ages 3-7*. New York: Health Communications Inc. Florida, U.S.A.
- Uyanık-Balat, G. & Balaban-Dağal, A. (2011). *Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri*. (3. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Veziroğlu, M. & Gönen, M. (2012). Resimli Çocuk Kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi. *Eğitim Ve Bilim*, 37(163), 12-24. <https://doi.org/10.38089/İperj.2020.21>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, G. & Nacakcı, Z. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Müziksel Gelişim Özellikleri: Bir Literatür Derlemesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 38-45. <https://doi.org/10.20875/Sb.93592>.

Yıldız, G. (2019). *Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

EXTENDED ABSTRACT

Preschool ages are expressed as the most crucial period for the development of children. During this period, children rapidly learn by experiencing their surroundings with all their senses. Since the development of the senses encompasses a significant part of learning, teaching children how to use their senses is essential for supporting education and creativity (Çakmak, 2005, p. 16; Kemp, et al., 2009: 4; Okutan, 2012: 16). Creativity is important because, as a result of the learning experience, it brings out competencies such as problem-solving, original thinking, and product creation by comparing and relating what they have learned (Okutan, 2012: 13). Comparing and relating what children have learned leads to the establishment of connections among what they have learned.

"Therefore, it is important to approach preschool education with a holistic perspective, organizing it in a way that allows students to connect across disciplines. Music education, a comprehensive field incorporating many elements such as movement, numbers, sound, play, and exploration, creates an environment in the preschool period that facilitates the easy establishment of these connections." (Bülbül & Sever, in press).

It is observed that children who engage with music at an early age have their cognitive, language, social, emotional, and motor skills holistically supported, contributing to their overall development (Kandır & Türkoğlu, 2015). The rapid and substantial establishment of brain development and synaptic connections and the strong foundation it forms for the child's cognitive, language, social-emotional, and motor development make music education crucial during preschool (Yıldız, 2019).

Values education is also among the education given in the preschool period, where the foundations are beginning to be laid in the family (Ogelman and Sarıkaya, 2014). Values education is essential in developing academic achievement and social relationships (Uyanık-Balat & Balaban-Dağal, 2011). It is only possible for children to explore values by combining many different elements. This exploration can be realized by combining new perspectives, sharing social relationships, playing, reasoning, moving, singing, and painting, perceived by different senses (Tillman & Hsu, 2000, p. XI). In this context, it is thought that integrating values education with other areas and introducing it to preschool children would be beneficial.

Publications aiming to convey values education through various art forms should address issues such as the requirements of the relevant art form and the appropriateness of the values to be conveyed to the learning and development levels of the relevant age group. In this context, the research aims to examine the visual features, musical development stages, and compliance with the Ministry of National Education (MEB) values framework of the book series called "Dore Mimi Music with Values Education Series," which aims to teach values education and music education together for the preschool period.

This research is of the evaluative research type within qualitative research designs. As a data source, a search was conducted on widely used printing and distribution networks such as D&R, BKM, Idefix, and Kitapyurdu with the keywords "preschool," "music," and "values education," aiming to find books prepared by blending music education with values education for the preschool age group. The Dore Mimi Music with Values Education Series, which includes all the keywords, was identified at the end of the search. To examine the series, Bülbül

and Sever's (in press) "Examination Form for Children's Picture Books on Music" and the "Values Education Evaluation Form" created by the researchers, taking into account the MEB Values Framework (Ministry of National Education [MEB] 2015-2016), were used. The opinions of three experts were obtained, and interrater reliability was calculated using the Hubermann coefficient.

As a result of the evaluations, it was found that the books are visually harmonious with each other and suitable for the preschool age group. However, the activities mainly consist of hearing/auditory activities, indicating deficiencies in the musical development stages of the preschool age group. The series lacks practical expressions for introducing values, and it is noted that it is more focused on introducing musical instruments. These findings suggest that the series needs to align better with its intended purpose.